

IV. OSZTÁLYOS

TANANYAG

„A televízió lehetőséget nyújt a világgal való kapcsolattartásra, Más népek és kultúrák megismerésére, ismeretek szerzésére, információk átadására. A televízió értékes természeti, művészeti és zenei programokat közvetít, kellő válogatással tartalmas szórakozásra is módon ad.”

(Michael Rothengerg)

1. Foglalkozás

MÉDIA I.

- A tömegkommunikációs eszközök szerepe -

Nevelési cél: megismertetni a diákokat a tömegkommunikációs eszközök funkcióival

Kulcsfogalmak:

Tömegkommunikáció

Média

Televízió

Mottó: „Propagandaharc”

A téma indokolása, háttere:

A tömegkommunikáció szervesen illeszkedik be a társadalmunkba, amely az interperszonális-, és metakommunikáción kívül elsősorban a **médián** keresztül valósul meg. A közvélemény kutató intézmények megállapították, hogy az eszközök közül a legfontosabb információs szerepet a **televízió** tölti be. A televízió népszerűségének egyik titka, hogy közvetlenül házhoz szállítja a mindennapi világot, ezáltal propaganda tevékenységével, híradásaival, különféle stílusú műsoraival sokféle hatást vált ki az emberekből, ugyanakkor jelentős hatással bír a személyiségre. A filmekben látott horrorok, az agresszió, a pszichothriller borzalmi teljesen más hatást váltanak ki más kommunikációs eszközökkel szemben, (pl. újság) hiszen itt a vizualitás rendkívüli jelentőséggel bír.

Módszertani javaslatok

Vitassuk meg a gyerekekkel a tömegkommunikációs eszközök emberekre gyakorolt hatását, illetve olyanokat, amelyek propaganda tevékenységgel foglalkoznak. Ütköztessük a véleményeket!

Előzetes tanári tevékenység: ✂

Gyűjtsünk olyan újságcikkeket, amelyek a televízió propaganda tevékenységével foglalkoznak!

Eszközök: füzet, feladatlap, radír, ceruza, tábla, kréta.

Gyakorlatok:

Tömegkommunikáció fogalma

1. Határozzuk meg a tömegkommunikáció fogalmát!

- Tájékoztató, kulturális és szórakoztató tartalmak közvetítése a széles tömegek felé.
- Eszközei: újságok, magazinok, rádió, televízió.

Eszközök funkciói

2. Ismertessük az eszközök funkcióit!

- Kikapcsolódás, tájékoztatás,
- Ismeretbővítés, propagandatevékenység,
- vélemények nyilvánosságra hozatala,
- magatartásminták, értékek, ismeretek kialakítása,
- kulturális és művészeti ismeretek terjesztése,
- az emberek ízlésének, ismereteinek fejlesztése, alakítása,
- szórakoztatás: zene, sport, játékok, jelek, szimbólumok közvetítése,

3. Mi a különbség a tömegkommunikáció és a média között?

Mi a különbség?

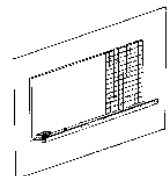
- A tömegkommunikációs **intézmények** törekvéseit : a gondolatok, eszmék „szabad piacát” jelenti.¹
- Közzolgálati funkciókat is betöltenek, → hatalom.

4. A televízióról alkotott nézetek, mondások:

Nézetek

- „A televízió a gyermekek dadája, a fiatalok iskolája, a felnőttek szórakozása”,
- „Varázseszköz, amely az emberiség évezredes, csak a mesékben megfogalmazott vágyát teljesíti”,
- „Különösen a gyerekek és a fiatalok személyiségének mélyebb rétegeit befolyásolja,”
- „A káros nézetek, a helytelen példák propagálója!”
- „A társadalom kábítószere”!...stb.²

- Értelmezzük a mondásokat!
- Készítsünk vázlatot a táblára, és a diákokkal a füzetbe jegyeztessük le!

¹ Pedagógiai kislexikon. 231. O. Tóth Könyvkereskedés, Debrecen, 1996.

² Nagy Andor: Médiapedagógia, Halász és Fiai kiadása Pécs, 1982. 16. o.

5. Beszéljünk a televízió propaganda tevékenységéről!

Propaganda

- A propaganda tevékenység az információ szélesebb körű terjesztését jelenti.
- Pl. a Tv-ben látott reklámok arra ösztönöznek, hogy vásároljuk meg a legújabb fogszuszusodást megelőző, vagy fehéritő fogkrémet.
- A hirdetés szándéka az, hogy egy terméket jobbnak tüntessen fel a többinél azért, hogy azt vásároljuk meg.
- Számos vállalat és üzleti társaság alkalmaz propaganda tevékenységet, hogy meggyőzzék az embereket arról, hogy az ő termékeik a legjobbak.

- Olvassuk fel az általunk gyűjtött újságcikkekből azokat, amelyek e tevékenységgel foglalkoznak! Kérdezzük meg a gyerekeket, mi a véleményük azokról?

- Sokan alkalmaznak propaganda-technikákat az emberek befolyásolására.

- Vitassuk meg:

- Hogyan alkalmazzák ezeket az emberek meggyőzésére? (Pl. építési anyagok bemutatása)
- Miként alkalmazzák a gyerekeknél ezeket? (Pl. játékbemutató) ▶
- Hozunk példákat az egyes technikák alkalmazására!

6. Didaktikai játékok alkalmazása.

Játsszunk!

- ❖ A tanulók közül néhányan álljanak sorba egymás mellé!

- Sújunk egy üzenetet a legelső diák fülébe, majd azt az utasítás adjuk, hogy adja tovább a társának:

Üzenet: „Péter tegnap este találkozott barátjával, aki elhívta őt moziba megnézni a „Dred bíró” c. akciófilmet. Péter nem tudott elmenni vele, mert tanulnia kellett.”

Mikor valaki megkapta az üzenetet, súgja meg a mellette álló osztálytársának!

A végére érve hasonlítsuk össze a kiinduló üzenet tartalmával!

- Vitassuk meg:
 - Mennyire változott meg az üzenet? Miért?
 - Honnan tudhatjuk meg, hogy egy üzenet közül, melyik az igazi?
 - Pontatlanok lehetnek-e az üzenetek?
 - Honnan tudhatjuk meg, hogy a rádióban, a televízióban hallott és látott üzenetek, hírek, mennyire felelnek meg a valóságnak?
 - Hogyan tudjuk kideríteni, hogy melyik hír igaz, vagy hamis?

- ❖ Az osztályt osszuk csoportokra! Jelöljünk egy csoportfelelőst!
- Minden csoport készítsen egy televíziós hirdetést! A rendelkezésre álló időt szabjuk meg 5 percben!
- A felelősök olvassák fel az elkészített munkákat!
- Értékeljük azokat tartalmi szempontból!
- A legjobbat tegyük ki a faliújságra!
- ❖ Mutassuk be az iskolánkat a propaganda tevékenység segítségével!

Szemponatok:

- A propaganda legyen: túlzó, (agyondicsért)
hiteles, reális (pozitív)
lekicsinylő, negatív.
- Végül válasszuk ki a legjobbat, az iskola előrehaladását segítő!

7. Foglaljuk össze a legfontosabb gondolatokat!

Összefoglalás

8. Töltsük ki „Kapcsolj be!” c. feladatlap MÉDIA I. - A tömegkommunikációs eszközök szerepe - c. részét! (10. sz. melléklet)

Feladatlap

9. Előzetes tanulói tevékenység:

Előzetes feladat

- Készítsenek propagandát egy új játék bemutatásához, amely negatív színben mutatja be a terméket!

10. Rögzítsük észrevételeinket!

„Ki üzen, mit milyen csatornák felhasználásával,
kinek, milyen hatással?”

(Lasswell)

2. Foglalkozás

MÉDIA I/A.

- A televízió pozitív és negatív hatásai -

Nevelési cél: a diákok felkészítése a televízió műsorok befogadására

Kulcsfogalmak:

Média

Pozitív, negatív hatás

Egészségkárosító hatása

A téma indokolása, háttere:

A gyermekek életkoruknál fogva nem tudnak különbséget tenni a **mese, a látványkeltés** és a valóság között, ezért igaznak hisznek minden, amit látnak. E fontos tény miatt képernyőn látott események, agresszív cselekedetek, borzalmak őket veszélyeztetik a legjobban. A napvilágot látott kutatási eredmények, valamint megtörtént pszichológiai-, orvosi kórképek miatt, a világ legkülönbözőbb pontjain emelik fel a szakemberek a szavukat a tévéműsorok tartalma, stílusa ellen. Hazánkban ez a folyamat 1998. tavaszán erősödött fel, amikor éppen **a gyermekek és pedagógusok kezdeményezésére elindult a „Gyilkosság nélküli” c. mozgalom.**

Módszertani javaslatok

A legújabb hazai és a televízióval kapcsolatos kutatási eredmények azt mutatják, hogy a pedagógus rengeteget tud segíteni a gyermek egészséges lelki és magatartásbeli fejlődésében, ha őszinte figyelemmel tájékozódik a rábízott gyermek gondolatvilágáról, és élettapasztalata, módszertani felkészültsége, saját ötletessége segítségével igazi közösséget alakít az osztályából. E munka során azonban egészen biztos, hogy találkozni fog azokkal a gyermekekkel is, akik több órát töltenek naponta a televízió előtt, miközben a család szociokulturális háttere is előtérbe kerül. Ennek a gyermeknek tud csak igazán segítséget nyújtani számos probléma megoldásában.

Segítsük tehát felfedezni a gyermekeknek a média által nyújtott világot, miközben ismertetjük a televízió pozitív és negatív hatásait, a filmkészítés néhány jellegzetes trükkjeit, hogy megértessük velük azt a tényt, hogy a különböző típusú filmek kizárólag az emberek szórakoztatásáért, a látványkeltésért készülnek és a valóságtartalmuk nagyon kevés. A témakör feldolgozásánál különös tekintettel legyünk az életkori sajátosságokra!

Előzetes tanári feladatok:

- Írásvetítő fóliára dolgozzuk ki a TV pozitív és negatív hatásai!
- Tetszés szerint válasszunk ki két filmet VIDEÓ – tárukból, amelyen be tudjuk mutatni ezeket a hatásokat! (pl.: természetfilm – akciófilm.)

Eszközök: írásvetítő, transzparenszek, televízió, videó, kazetta, füzet, ceruza, kréta, tábla, feladatlap.

Ismeretbővítés, a televízió pozitív hatásairól

Gyakorlatok:

1. Beszéljessünk a diákokkal arról, hogy milyen szerepet tölt be a mai családokban a televízió?

- Központi szerep, elhanyagolható, nem nézzük.
- Ki nézi a családból a legtöbbet?
- Mennyi ideig nézik a gyerekek?
- Milyen időközökben?
- Kivel nézik együtt?
- Mi történik, ha elromlik a készülék?
- Van-e vita a családban, ha egyszerre több izgalmas műsor van?
- Ki dönti el, hogy mit néztek meg?
- Milyen típusú filmeket szeretnek?

⇒ kaland-, bűnügyi-, horror-, pszichothriller-, akció-, természet filmek, vetélkedő, sportközvetítés...stb.

(Erre a kérdésre az utolsó foglalkozás alkalmával térjünk vissza, hogy az ismeretbővítés következtében változott-e a gyerekek véleménye, a televízió szokásokkal kapcsolatban?)

2. Végezzünk gyors felmérést az osztályban!

- Hány televíziójuk van?
- Hol található a „bútordarab” a lakásban?

1998-ban egy általános és három középiskolában készült kérdőíves felmérés jól mutatja, hogy a mai családokban a televízió milyen központi szerepet játszik.
(Mintanagyság: Ó 232 fő).

Iskola megnevezése	Televízió száma			VIDEO	
	egy	kettő	három v.több %	van	nincs %
3. osztály:	47,5	34,6	17,9	79,5	20,5
6. osztály:	35,2	46,5	18,3	81,7	18,3
Középiskola:					
- Szakközép:	30,0	50,0	20,0	70,0	30,0
- Szakmunk.:	16,0	56,0	20,0	80,0	12,0
- Gimnázium:	28,6	42,8	28,6	89,3	10,7
- Üresen h.:	4,0			8,0	

3. Írásvetítő fólia segítségével beszéljünk a televízió pozitív hatásairól!

- Korszerű ismereteket közvetít (pl. számítástechnika oktatása),
- a néző elé tárul az egész világ (országok, tájak),
- erkölcsi ismeretek, szokások, normák kialakítása (sorozatok: tiszta karakterek),
- népek kultúrájának feltérképezése (letűnt kultúrák, törzsek...stb.),
- természeti tájak, a tenger élővilágának bemutatása),
- sportműsorok közvetítései az egészségre nevelés alapkövei (mérkőzések, bajnokságok, olimpia),
- fejlesztő jelleggel bír a gyerekek memóriájára (eseménysorokat kell megjegyezniük),
- vetélkedők, játékok (pl. Játék határok nélkül...stb.),
- a sci-fi jellegű filmek fejlesztik a fantáziájukat,
- a „szépség és a jószág” felismerésére nevel – művészetek
- a képernyőn keresztül elvisz egy olyan világba, ahová sohasem juthatunk el
- nivelláló, kiegyenlítő jellege van: a nagy városokban és vidéken mindenki egyidőben, ugyanazt láthatja.

4. Videózzunk! Beszéljük meg a látottakat és a filmkészítés módjait!

- Hogyan tetszett a film és miért?
- Mit jegyeztünk meg belőle?
- Szeretnénk-e elutazni a bemutatott tájra?
- Hogyan készült a film?
- Kik vettek részt az elkészítésben?
- Milyen technikai eszközöket használtak fel? (Felvevőgép, videó és számítógép, vágógép, keverőpult...stb.).
- Hány ember dolgozik, mire egy film elkészül?
- Kik készítik a produciókat, kik közvetítenek?
- Mi a lehetséges következményei a látottaknak?

Videózzunk!

A televízió negatív hatásai

5. Ismertessük a televízió negatív hatásait a pedagógus szemszögéből!

- Akadályozza a családtagok közötti kommunikációt,
- vészesen csökkenti a gyerekek kreativitását,
- az olvasást, a hobbit, a kirándulást háttérbe szorítja,
- a játéktevékenység visszaesik,
- hatására megváltozik az öltözködés, a viselkedés, a beszédmodor (filmszínészek, zenekarok, sztárok hatása),
- a gyerekek kevesebbet mozognak, pihennek,
- fáradtan az iskolában nem tudnak odafigyelni, kisebb lesz a teherbírásuk,
- a tanulást, a házi feladat elkészítését elhanyagolják,
- sorozatos kudarcélmények érik, a bizonyítvány rossz lesz,
- az iskolai környezetben erőszakos cselekedeteket válthat ki (verekedés, durvaság).

Megvitatandó kérdések:

- Mi a véleményük a hallottakról?
- Egyetértenek-e vele?
- Ütköztessük a nézeteket!

Egészségkárosító hatások

6. Hogyan látja a károsító hatásokat egy gyermekorvos?

- Igénytelen, válogatás nélküli funkció (a gyerekek mindent megnéznek).
- A gyermekek fejlődését károsan befolyásolja: életvitelüket, magatartásukat, nemkívánatos irányba befolyásolja.
- Hosszú távon manipulálják az egész társadalmat, a jövő nemzedékét.
- Csábító rossz példák, hamis ideálok: alkoholfogyasztás, dohányzás, szabados szexualitás, agresszív cselekedetek, bűnözés, drogfogyasztás a képernyőn.
- A filmekben látható, reálisan el nem érhető életmód miatti elégedetlenség, kórosan és károsan fokozódó anyagiasság.
- Szorongást kiváltó híradók, filmek: háborús események, terrorizmus, akció, horrorisztikus elemek.
- A brutalitásokkal szemben közömbössé válnak a gyerekek.
- A televízióhoz igazodó egyéni napirend: családi együttlétek, meghitt beszélgetések ritkulása.

• Egészséget károsító hatásai:

- Szemészeti, ortopédiai, izomrendszer fejlődési, vérkeringési.
- Idegrendszerre gyakorolt hatás, agresszivitás (tévékor, neuritis televisis).
- Pszichológiai kórképek: szorongás, félelem, ágybavizelés, személyiségtorzulás.
- Hétfő reggeli szindróma: a gyermekek nem tudják feldolgozni a hétvégén látottakat.
- Rabság, a droghasználókhoz hasonló függőség, dependencia.
- Elvonási tünetek: idegesség, fejfőrcs, általános, levertség, unatkozás.

(A témakör feldolgozásához segítséget nyújt a Földi pokol... a drog, avagy Charon a lelkek révésze c. könyv 72-76 oldalán található, Dr. Velkei László cikke.)

A videó szerepe

7. Vitassuk meg a Videó szerepét ebben a folyamatban!

- Folyamatos ismétlő szerepével az agresszív cselekedetek megerősítést kapnak.
- Ismétlő jelleg, akkor nézzük, amikor csak akarjuk.
- A videó-klippek 75 %-a szexuálisan szuggesztív anyagot tartalmaz, ami a serdülőknél nemkívánatos hatást fejthet ki.

8. Vetítsük le a „negatív hatást” bemutató filmből részleteket! (pl. akciófilm)

- **Beszéljünk a filmről!**

Megvitatandó kérdések:

- Hogyan tetszett nekik a filmrészlet?
- Szerintük melyik jelenet volt kifejezetten káros a gyermekekre nézve?
- Hogyan, milyen technikával készülhetett el a film?
- Milyen trükköket alkalmazhattak?
- Megtörténhet-e a valóságban az, amit láttak?
- Léteznek-e olyan figurák az életben?
- Változott-e a véleményük a filmekkel kapcsolatban, miután megismerték a televízió filmek egészségi és pszichikai károsító hatásait?

A gyerekek mesélik el otthon a szüleiknek, amit a televízió hatásairól tanultak!

9. Szituációs játékok alkalmazása:

Játsszunk!

- Oldjunk meg családi konfliktusokat a televízió-nézéssel kapcsolatban!
- ◆ Petiéknél két televízió van, az egyik a szüleinél, a másik a nappaliban. Péteré a legjobb film közben elromlik. Az édesapja éppen meccset néz... Oldjuk meg a helyzetet!
- ◆ Miklós sokat tévéz, állandóan akciófilmeket néz, de nem veti meg a horrort sem. Egyik napon egy társával szóváltásba kerül és összeverekednek. Ezután az esemény után behívják Miklós szüleit az iskolába. Mi történhetett? Szerinted mit mondhatott az igazgató a szülőknek?
- ◆ Máténak a szülei minden típusú filmet megengednek neki nézni. Egy napon az édesanyja észleli, hogy az esti tévzés után nem mer kimenni a mellékhelyiségbe? Szerinted mi lehet az oka és mit kellene tennie a szüleinek? Oldd meg a helyzetet!

9. Foglaljuk össze röviden az óra anyagát!

Összefoglalás

11. Töltessük ki a „Kapcsolj be!” feladatlap Média I/A. - A televízió pozitív és negatív hatásai – c. részét! (11. sz. melléklet)

Feladatlap

12. Rögzítsük tanári tapasztalatainkat az óráról!

Közismert tény azonban, hogy a reklám szakembereinek, akik ezáltal a Gyermekekre hatni kívánnak, sohasem szabad megfeledkezniük arról, hogy a gyermekek az idősebb korosztályokra figyelnek!”

(Albrecht Gyula)

3. Foglalkozás

MÉDIA I/B.

„Gyermekek a televízió előtt” - A reklámok -

Nevelési cél: megismertetni a tanulókat reklámok céljaival

Kulcsfogalmak:

Reklám
Reklámfogás

Mottó: „Kettőt nehéz megcsalni: a szemet és fület”

(Magyar közmondás)

A téma indokolása, háttere:

A Magyar Reklámszövetség „A gyermekek érdekében kifejtett, társadalmi célú reklám” címmel, 1988-ban konferenciát rendezett, melynek fő témáját a gyermek és reklám viszonya képezte. Az utóbbi időben ugyanis a kutatók aggodalmukat fejezték ki a **hirdetések – gyermekeknek szánt – üzenetével, tartalmával kapcsolatban, mivel** követendő mintát adhat a világgal ismerkedő gyermek számára. A reklámok 63 %-a a valódi élet képeit kölcsönzi, de sokszor olyan harci jellegű bábokat, robotokat, állatkaraktereket ábrázol, amelyek a gyermekek személyiség fejlődését károsan befolyásolják.

Módszertani javaslatok

A kommunikációs kultúra közös követelményeinek teszünk eleget, amikor a reklámokkal, azok hatásaival foglalkozunk. A gyerekeknek már vannak tapasztalataik a témát illetően, azonban, sokkal védtelenebbek a reklámok manipulációival szemben, mint a felnőttek, ezért szükséges bővíteni az ismeretüket a különböző reklámfogásokról.

Előzetes tanári feladatok: Rögzítsünk videó-kazettára néhány reklámot a televízióból!

Eszközök: videó, kazetta, tv, tábla, kréta, füzet, ceruza, radír.

Reklám a televízióban

Gyakorlatok:

1. Vetítsük le az általunk felvett reklámokat, majd egyenként elemezzük őket a tanulókkal!

- Milyen terméket reklámozott a televízió?
- Hogyan hatott ránk a reklám?
- Megértettük-e az üzenetét?
- Ösztönöz-e bennünket a termék vásárlására?

2. Beszéljük meg a reklámkészítés módjait!

- Mi a reklám?
- Milyen eszközökkel jut el a vásárlókhöz?
- Kik rendelik meg a reklámokat!
- Mi a céljuk vele?
- Hogyan készül?
- Milyen szakemberek vesznek részt a folyamatban?
- Kiket kérnek fel egy-egy termék bemutatásához?

- A reklám az a tevékenység, amelynek során **valamilyen információ eljut a vásárlókhöz**. Üzenetét sokféleképpen kifejezésre juttathatja: szöveggel, hanggal, képpel és ezek kombinációjával.
- A közvetítő eszközt, amelynek segítségével eljut az üzenet, **reklámeszközöknek nevezzük**. **A reklámhordozó** lehet: sajtótermék, rádió- és tv-adás, szórólap és köztéri terület is. Ebben a folyamatban kiemelt szerepet tölt be a **televízió**, hiszen minden családba eljut az információ.
- A reklámokat a termékeket készítő gyárok, üzletek rendelik meg, amelyért súlyos pénzeket fizetnek a médiának.
- A reklámszakemberek egyre rafináltabb eszközöket alkalmaznak a sikeresebb propagálás érdekében.
- Az elkészítésben rengeteg szakember vesz részt, akik egyre fejlettebb technikákat és trükköket alkalmaznak a nagyobb siker eléréséhez.
- A bemutatáshoz szakértőket is bevonnak, hiszen nem lehet valótlan állítani egy termékről.
- A televízióban történő levetítésnek azonban vannak szigorú erkölcsi szabályai, azonban ezeket sokszor megszegik a készítők.
- A termékek bemutatásához híres embereket, színészeket kérnek fel, hogy a termék pozitív értékei hitelesebb legyen. Ez azokra a vásárlókra hat elsősorban, akik szeretnének olyanok lenni mint a színészek és a sportolók.

(A reklámok sugározásának lehetőségeiről és korlátozásáról az 1996. évi I. törvényben olvashatnak. Lásd 29. sz. melléklet.)

3. Cseréljük ki véleményünket egy-egy reklám minőségéről és mondanivalójáról?

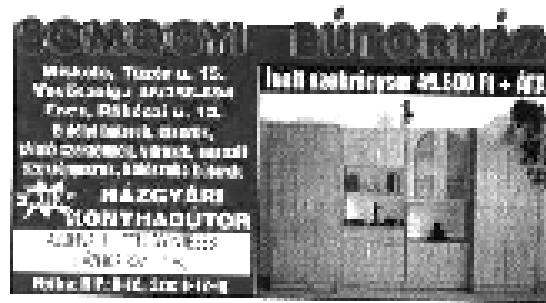
- Vannak nagyon jó reklámok, amelyek felkeltik a nézők érdeklődését egy-egy termék iránt,
- rosszak, amelyek a jó ízlést súrolják. Pl. WC-papír reklám, egyes férfi illatszerek hatása,
- félreérthető, amelynek nem értjük az üzenetét.

4. Mit ígérnek ezek a reklámok az embereknek?

- A boldogság ígéretével kecsegtet, elsősorban életmódot reklámoz, életérzést sugall (angol típusú reklámok),
- elsősorban két terméket hasonlít össze, kiemelve a termék megbízhatóságát, kiválóságát (német típusúak).

Csoport feladat

5. Végezzünk gyakorlatokat!

Az előzetes tanulói feladatként meghatározott plakátok és reklámfotók alapján alkalmazzuk ismereteinket a reklámok készítésével kapcsolatban!

- Az osztályt osszuk fel 4-6 fős csoportokra, jelöljük ki egy-egy felelőst!

Feladat:

- Keressünk olyan plakátot, amelyik játékot reklámoz!
- A tanulók egymás között véleményezzék a hirdetést és néhány mondatban írják le azt! (Rendelkezésre álló idő 5 perc.)
- Ezután a csoportfelelősök – a plakátot felmutatva - ismertessék álláspontjukat!
- Ütköztessük az osztállyal a kialakult véleményeket, majd beszéljük meg azok helyességét!

A feladatot ismételjük meg más típusú reklámokkal is!

6. Vizsgáljunk meg néhány reklámfilmét alaposabban!

- A reklámok legtöbbje úgy készül, hogy komplexen alkalmazzák benne a reklámeszközöket. Hasonlítsuk össze az OMO mosóporos reklámot a Sport szelet reklámmal!
- Hogyan alakít ki a mosóporos reklám családi hangulatot?
- Kihez szól a reklám?
- Mit sugall? (Használunk kell, meg kell vásárolnunk, mert egészen biztos, hogy jól kimossa a ruhát.)
- A sportszelet energiát közvetít.
- Mennyi a valóságtartalom ezekben a reklámokban?

7. Szituációs játék:

Játsszunk!

- Játsszunk reklámosdit!
- Propagáljunk játékot, édességet, illatszereket, ruházati termékeket az osztálynak! (Sport szelet, Béres csepp, Chokító reklám...stb.).
- Értékeljük azokat! Beszéljük meg, hogy milyen hatással volt ránk a termék reklámozása?

8. Foglaljuk össze a reklámokról tanultakat!

Összefoglalás

9. Előzetes tanulói feladatok:

Előzetes feladat

Lapozzák át a gyerekek a heti televízió újságot! Gyűjtsék ki a szombati és vasárnapi bűnügyi-, az akció-, a horror-, filmek kezdési időpontjait!

10. Töltsük ki a „Kapcsolj be!” feladatlap Média I/B. „Gyermekek a televízió előtt” – A reklámok – című részét. (12. sz. melléklet)

Feladatlap

11. Rögzítsük tapasztalatainkat az óráról!

„...igen sürgős feladat annak megvizsgálása, hogy nevelésünk milyen lényeges szektoraiban és hogyan kell számolnunk a televíziónak különböző korú gyermekeink és fiataljaink életére tett hatásával.”

(Harsányi István)

4. Foglalkozás

MÉDIA I/C.

„Gyermekek a televízió előtt” - A rajzfilmek vonzásában -

Nevelési cél: a gyermekeknek meg kell érteniük, hogy a harci típusú rajzfilmek károsan befolyásolják fejlődésüket.

Kulcsfogalmak:

Rajzfilm
Agresszió

Mottó: „Méz alatt méreg, szép almában féreg.”
(Magyar közmondás)

A téma indokolása, háttere:

Napjainkban a rajz-, és mesefilmek óriási változásokon mentek keresztül, amelyekben egyre több harci-, és erőszakos jeleneteket figyelhetünk meg. Minthogy ezek a tartalmak az érzelmeiken keresztül hatnak, ezért az ilyen típusú **rajzfilmek** sem mentesek a gyermekek személyiségének károsító hatásaitól. A válogatni tudás éppen ezért az animációs filmekre is érvényes.

Módszertani javaslatok

A diákok imádják a mese-, és rajzfilmeket, ezért igen nehéz annak megértése, hogy a mai produkciók döntő többsége károsan befolyásolja az egészséges fejlődésüket. Példákkal, megtörtént esetekkel, a szakemberek kutatási eredményeivel alá kell támasztanunk ezirányú érveinket, hogy meggyőzzük őket állításunk igazságáról.

Előzetes tanári feladatok:

A foglalkozás színesebbé tétele érdekében hozunk rajzfilmet (Tom és Jerry, Dragon Ball típusú) és vetítsük le a gyermekeknek ezeket. Ha nincs ilyen jellegű filmkazetta a birtokunkban, adjuk fel a gyerekeknek előzetes feladatként.

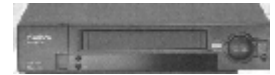

Eszközök: videó, kazetta, Tv, füzet, ceruza, radír, tábla, kréta.

Gyakorlatok:

1. A foglalkozást rajzfilm vetítéssel kezdjük!

- Vitassuk meg:
 - Hogy tetszett a film?
 - Nézik-e otthon is ?
 - Mit gondolnak Tom macskának fáj-e az ütlegelés, a bundája elvesztése?
 - Emlékeztessük őket, hogy a következő jelenetben már a szőre ismét a macskán van, tehát a sérülése nem maradandó!
 - Lehet-e az, hogy mindig a kisegér győzzön?
 - Értették-e a mese mondanivalóját?
- A Tom és Jerryben is előfordul erőszakos tartalom, azonban itt az erőszak „vég nélküli játékként” jelenik meg, amely „kellemes” és nincs következménye. Sem a kisegér, sem a macska nem érez fájdalmat vagy lelkifurdalást, miközben szüntelenül seprűvel ütik egymást.

Videózzunk!

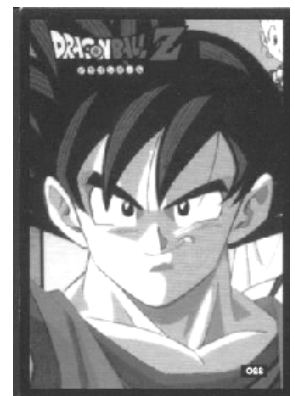

2. Ellenpéldaként vetítsük le a Dragon Ball rajzfilmet! Elemezzük!

Rajzfilmelemzés

(Különös figyelmet kíván a téma megbeszélése, mivel várhatóan a gyerekeket a film betiltása kedvezőtlenül érintette, sokan aláírásokat gyűjtöttek azért, hogy vetítsék ismételten!)

- Vitassuk meg:
 - Mi a véleményük erről az animációs filmről?
 - Melyik tetszett jobban és miért?
 - Találtak-e benne harci jeleneteket, brutalitást, verekedést?
 - Szerintük van-e káros hatása rájuk nézve?
 - Milyenek ismerték meg a főszereplőt?
 - Milyen a tekintete?
 - Szerintük milyen figurát jelenít-e meg? (pozitív vagy negatív?)
 - Miért ábrázolták az alkotók Shongokut zord tekintettel, harcias modorral?
 - Szerintük miért tiltották be a vetítését?

Köztudomású, hogy a Dragon Ball a gyermekek és a fiatalok körében is valóságos „örületet” váltott ki. Vetítésének betiltását több szempont alapján tiltották meg:

- Több sajnálatos gyermek baleset: „varázsfelhő gyere” és a kisdíák kilépett a bérház ablakából,
- a rendkívüli agresszív tartalom: sorozatos brutalitások, az állandó harc, verekedés,
- a főhős dühödt, harcos karaktere,

- sorozatos félelemkeltés a gyermekekben, a jövőkép torz és kilátástalannak tűnő kialakítása miatt,
- hasonló okok miatt tiltották be 1996-ban „A bolygó kapitánya „ c. rajzfilmsorozatot is.

**3. Mondjuk el a megtörtént, szomorú eseteket a diákoknak!
Vonjuk le a tanúságokat!**

Feszültségoldás

4. A feszültség oldásaként idézzünk fel néhány régi rajzfilmet, amit ma is láthatunk a televízió képernyőjén!

Pl.:

- Futrinka utca,
- Frakk,
- Az erdő kapitánya,
- Willy Fogg utazásai,...stb.

Tanácsok a videó használatához

5. Adjunk hasznos tanácsokat a Videó készülék pozitív tartalmú használatához!

- A jó meséket és rajzfilmeket felvehetjük és bármikor megnézhetjük őket.
- Beszéljék meg a felnőttekkel, hogy melyik filmet rögzítsék!
- A látottakról meséljenek szüleiknek, és ha mód van rá, nézzék meg együtt ismételten!

6. Szituációs játékok: Oldjuk meg a helyzeteket!

Játsszunk!

- **Márton a szüleivel együtt elment a moziba és megnézte a...**
- Az osztálytársak élvezettel hallgatják másnap a beszámolóját.
- Szörnyülködnek a hallottakon, és a hír az osztályfőnök fülébe jut...

7. Foglaljuk össze a rajzfilmek pozitív és negatív hatásait!

Összefoglalás

8. Előzetes tanulói feladatok:

Előzetes feladat

- Versenyfeladat: Írjanak a gyerekek minél több filmcímet, amely sok lövöldözést, harci jeleneteket ábrázolnak.
- A legjobb gyűjtő munkáját tegyük ki a faliújságra!

9. Töltsük ki a „Kapcsolj be!” feladatlap Média I/C. „Gyermekek a televízió előtt - A rajzfilmek vonzásában- c. részét! (13. sz. melléklet)

10. Rögzítsük tanári észrevételeinket!

„...A nevelésben semmi sem jelentéktelen!”
(Prigon)

5. Foglalkozás

MÉDIA I/D.

„Gyermekek a televízió és a számítógép előtt” - Agresszivitás a képernyőn -

Nevelési cél: a diákok tanuljanak meg válogatni a különböző filmek között

Kulcsfogalmak:

Agresszió
Akciófilmek
Horrorfilmek
Pszichothrillerek
Számítógépes játékok
Internet

Mottó: „Válogass a televízió filmek és a számítógépes játékok között!”

A téma indokolása, háttere:

Hazánkban a közelmúltban megújult és „átváltozott” televíziós csatornákon nagy tömegével áramlanak be a bűnügyi-, az akció-, pszichothriller, horror filmek.

Az akciófilmek erőszakos tévéhősei a tizenévesek legkedveltebb példaképei szerte a világon, sőt közülük nagyon sok diák olyanná szeretne válni, mint Ő. A legvéresebb erőszakcselekményeket sokszor épp a filmek **pozitív hősei**, a vonzó módon ábrázolt „**igazság bajnokai**” követik. Az Ő alakjuk, az **erőszakon alapuló értékrendjük** imponáló példa, **azonosulásra hívó modell a gyermekek** szemében.

Még drágább az életed c.

a

akciófilm részlete

A közelmúltban történt szomorú események, amelyek a Dragon Balls rajzfilm vetítése során történtek, illetőleg az iskolákban egyre fokozottabban megjelenő erőszakos cselekmények indokolttá teszik a különböző televíziófilmek valóságtartalmának elemzését, oktatását.

A számítógépes játékokat a gyerekek legtöbbször egyedül játsszák, és az ott történt eseményeket egyedül élik át. A magyarázó és a valóságérzetet helyrebillentő szülők itt teljesen hiányoznak, így az üzenet közvetlenül hat rájuk.

Az Interneten beáramló igen széleskörű, a gyerekek számára is hozzáférhető információk, mint pl. a bombakészítés vagy pornográf tartalmú weblapok letöltése komoly gondot okozhat társadalmunknak.

Módszertani javaslatok

Segítsük megismertetni a gyermekekkel a média világát, **a filmek készítésének módját és azok valóságtartalmát! Tanítsuk meg válogatni őket a műsorok között, hogy ezáltal csökkenthessük a televízió „negatív modellképző” hatását! A témakör feldolgozásához használjunk fel egy videó-filmet, és elemezzük azok részeit!**

Hívjuk fel a figyelmüket a számítógépes játékok ártalmaira, következményeire, a velük szemben kialakult függőségeire!

„Nem feledkezhetünk meg szülőként, tanárként, gondolkodó felnőttként a ránk háruló felelősségről sem: nem várhatjuk a gyerekektől, hogy kellő tapasztalat és érettség híján magukra hagyva birkózzanak meg mindazzal, amit a televízió kérve-kéretlenül az otthonunkba hoz.”³

(A hazai médiaoktatás feladatairól bővebben az Új Pedagógiai Szemle, Tanulmányok, 1988. márciusi számában Tóth Géza: „Az animációs film helye és szerepe a hazai médiaoktatásban külföldi példákkal” című cikkében olvashatnak.)

Előzetes tanári feladatok:

A téma hitelesebb feldolgozásához, illetőleg jobb megértéséhez válasszunk ki egy tetszőleges videó-filmet, amely erőszakos cselekedeteket, brutalitást ábrázol, majd ezeket a gyermekekkel közösen elemezzük!

Eszközök: tábla, kréta, ceruza, füzet, toll, televízió, videó.

Gyakorlatok:

1. Vezessük be a témát hiteles példával, esetleírással!

Az egyik békásmegyeri magyartanárnő a közelmúltban arról számolt be, hogy az első – második osztályos tanulók rendszeresen nézik az **X-aktákat**, (ezt aényt a szülők tagadták!) és a borzalmakat elmesélik egymásnak, sőt el is játsszák azokat. Ebben a jelenetekben általában a bűnöző a „menő”.

Az említett iskolában a tanárok foglalkoznak **médiaoktatással**, ezáltal rendszeres filmelemzéseket végeznek, és sokat beszélgetnek a médiák szerepéről és a személyiségre történő hatásairól is.

A diákoknak ezért az említett film, amelynek vetítését a Fővárosi Bíróság jogerős határozata alapján csak 23 óra után engedélyezték, (sőt ugyanerre a sorsra jutott a sokat emlegetett Dragon Balls rajzfilm is) nem okozott különösebb gondot, hiszen magyarázatot kaptak a cselekedetről és azok valóságtartalmáról is. Bizonyítást nyert az is, hogy az oktatás hatására tudatosabbá és kritikusabbá váltak a gyermekek televíziózási szokásai is.

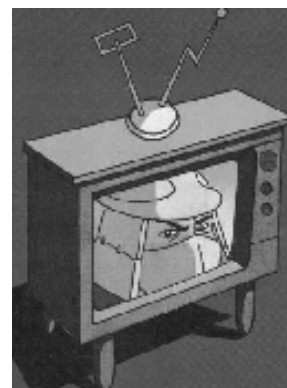

³ Kósa éva –Vajda Zsuzsanna: Hasznos vagy káros? „Szemben a képernyővel” Pont Kiadó, Bp. 1999.

A világ számos országában a szakértők felismerték a televíziófilmekben bemutatott erőszak hatásait fiataljainkra, melyet az általuk brutálisan elkövetett bűncselekmények is igazoltak.⁴ Több ország kutatói arra az elhatározásra jutottak, hogy a filmesztétika, a filmélmény átélésével kapcsolatos ismereteket beépítik az iskolai oktatásba (Ausztria, Nagy-Britannia, Amerikai Egyesült Államok).

Nagy-Britannia pl. médiaoktatását életkori szintekre (5-11 évig) bontja le, egyúttal ismerteti a média ábrázolási módjait is.

(A *filmfelfogás életkori szintjeinek ismertetőjét az 29. sz. melléklet tartalmazza.*)

és

Tinidzsa technőcök c. rajzfilm

2. Az előzetes feladatként feladott **gyűjtőmunkát** az osztállyal közösen értékeljük, s a legtöbb filmcímet író gyermek munkáját tegyük ki a faliújságra!

3. Keressük meg azt a filmcímet, amely a legtöbbet szerepel, majd **vitassuk meg**:

- ❖ Vajon miért szerepel legtöbbet ez a filmcím a listán?
- ❖ Milyen harci jeleneteket ábrázol?
- ❖ Milyen káros hatásai lehetnek a gyermekekre?
- ❖ Tartalmaz-e a film szerintük valóságos elemeket?
- ❖ Hogyan készíthették el a jelenteket a producerek?
- ❖ Mennyi ideig készülhetett, hányan vettek részt a munkában és mennyi pénzbe kerülhetett?
- ❖ Tudtak-e aludni a gyerekek a megnézés után?
- ❖ Félték-e a filmben látott harci és szörny figuráktól?

Erőszak fogalma

4. **Az elemzések után** határozzuk meg az erőszak fogalmát!

- ❖ Melyek azok a szempontok, amelyek alapján erőszakos cselekedetéről beszélhetünk?
- ❖ Milyen eszközöket használnak fel az erőszak kifejezésére? (szavak, ütések)

Videózzunk!

5. A foglalkozást az általunk kiválasztott **videó-film levetítésével folytassuk!**

- ❖ Vetítsünk le **néhány filmkockát** a filmből, és elemezzük a látott jelenet erőszak tartalmát az alábbi szempontok szerint:

- ☞ Milyen jelentet láttunk?
- ☞ Milyen hatással volt ránk?
- ☞ Milyen tartalmat közvetít a gyermekek felé?
- ☞ Milyen a „nyelvezete” a filmnek? (pl. durva szavak)
- ☞ Milyen agresszív tartalma volt?
- ☞ Hozzájárulhat-e a fiatalok erőszakos viselkedésének fokozásához?
- ☞ Hogyan készülhetett el a jelentet?

⁴ Pl.. Az Amerikai Egyesült Államokban elkövetett sorozatgyilkosságok, lövöldözések a tanintézetekben.

- ☞ Milyen technikai eszközöket használhattak fel a film készítői?
- ☞ Milyen gesztusok, emberi érzések, szavak, viszonyok, konfliktusok fordultak elő?

6. Vitassuk meg, miért vetítik késői időpontban a különböző típusú filmeket?

- ❖ Milyen szempontokat vesznek figyelembe a szerkesztők?
- ❖ Melyek azok a filmek, amelyek kifejezetten a gyermekeknek készültek?

7. Készítsünk vázlatot a táblára a harci típusú filmek negatív hatásairól!

Diákmozgalom

8. Tájékoztassuk a **gyermeket** a Magyarországi Gyermebarátok Mozgalmának a „Gyilkosság nélküli képernyőt!” című **akciójáról, amely a médiában eluralkodó, fenyegető erőszak ellen indult!**

- ❖ Hogyan ítélik meg a gyerekek a mozgalmat?
- ❖ Hallottak-e már róla?
- ❖ Szerintük sikerrel fog-e járni ez az akció?

Tanulók javaslatai

9. Alkossunk ítéletet! Mit tennének a gyerekek a televízió szerkesztők helyébe, milyen módon szelektálnák a műsorokat? Rögzítsük a tanulók által elmondott javaslatokat a táblára is!

Számítógépes játékok

10. Beszéljessünk a számítógépes játékokról!

- Milyen fajtáit ismerjük?
Miért káros a Doom harci játék a gyermekekre?
- Miért alakul ki a függőség velük szemben?
- Hogyan befolyásolható ez a folyamat?

Számítógép hasznos és káros
funkciói

Doom játék borítója

11. Állítsuk szembe a számítógép hasznos és káros funkcióit!

- Miért hasznos a számítógép?
- Mire használhatjuk még a játékon kívül?
- Mennyi időt szabad töltetünk a számítógép előtt?
- Tallózás az Interneten
- Információk (negatív, pozitív)

Az Internet használata

12. Korunk nagy találmánya az Internet!

- ◆ Beszéljünk arról, hogy mi a haszna az Internetnek!
- ◆ Hogyan használjuk?
- ◆ Hol lehet a legjobban hasznosítani az információkat?
- ◆ Milyen káros információkhoz juthatnak hozzá a fiatalok?
- ◆ Milyen módon lehet csökkenteni az ártalmait?

13. Szituációs játékok:

Játsszunk!

Játsszuk el egy rendező szerepét!

- Feladat: egy elkészült ötlet és forgatókönyv alapján el kell készíteni egy gyermeknek szóló filmet úgy, hogy nem tartalmazhat agresszív cselekedeteket és harci eszközöket!

Pl.: Hol játszódjon a helyszín, milyen eszközöket használjanak fel, milyenek legyenek a szereplők?...stb.

14. Foglaljuk össze röviden a médiáról tanultakat!

Összefoglalás

15. Az alábbi szempontok segítségével készítsenek a tanulók felmérést egy szombati nap során levetített televíziófilmek erőszak tartalmáról!

- ☞ Időpont: szombat, 15-21 h-ig;
- ☞ Tetszés szerinti televízió-csatorna;
- ☞ Látott erőszak megnevezése;
- ☞ Az erőszakot elkövetett személy (pozitív, negatív hős volt-e?)
- ☞ Véleménye a látott erőszakos cselekményről.

Felmérés!

Feladatlap

16. Töltsük ki a „Kapcsolj be!” feladatlap MÉDIA I/D. „Gyermekek a televízió és a számítógép előtt” - Agresszivitás a képernyőn - feladatlapot! (14. sz. melléklet)

17. Rögzítsük észrevételeinket az óráról!